

[Pia Kjærsgaard]

Kosovoalbanerne bruger af deres lommepege til krigsskat, tyde på, at der gives for meget i lommepege.

Lovgivningen bør som tidligere anført – i forbindelse med et spørgsmål til indenrigsministeren – ændres, så asylsøgere kun får udleveret få penge og i stedet de nødvendige naturalier til livets ophold.

Det er bydende nødvendigt, at ministeren omgående foranstalter en undersøgelse af sagen og griber ind, så overførslen af midler til udlandet stoppes.

Svar (12/1 94):

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

Ud over kost og logi får en voksen asylansøger under opholdet i et dansk asylcenter 189 kr. i lommepege om ugen, og børn under 14 år får 28 kr. pr. uge. På de asylcentre, hvor den enkelte asylansøger selv står for madlavningen, modtager en voksen person 35 kr. pr. dag og en person under 14 år 22 kr. pr. dag til kost. Efter ankomsten til Danmark får asylansøgerne endvidere udleveret tøj, og efter 5 måneder i Danmark får de 165 kr. om måneden i tøjpenge. Asylansøgere modtager ikke økonomiske ydelser ud over disse beløb, som altså skal dække alle øvrige fornødheder.

Den enkelte asylansøger har fri dispositionsret over de udbetalte midler.

Som anført i besvarelsen af spørgsmål nr. S 206 af 7. december 1993 har Indenrigsministeriet ikke aktuelle planer om at ændre på den danske ordning vedrørende de ydelser, som asylansøgere får udbetalt under deres ophold på asylcentre her i landet.

Spm. nr. S 432

Til *skatteministeren (5/1 94)* af:

Thor Pedersen (V):

»Efter hvilke forvaltningsretlige principper kan ministeren tillade, at ministeren/ministeriet på borgernes anmodning om vejledning vedrørende regler i den nye skattereform henviser til kommende domstolsafgørelser?«

Svar (13/1 94):

Skatteministeren (Stavad):

Jeg har ikke kendskab til, at nogen i ministeriet på borgernes anmodning om vejledning

skulle have henvist til kommende domstolsafgørelser. Jeg formoder, at spørgeren henviser til en artikel af Lars Nielsen på forsiden af Jyllands-Posten den 5. januar 1994 om den vejledning, der er sendt ud om bidrag til arbejdsmarkedsfonde. I artiklen er anført:

»Kontorchef i Told- og Skattestyrelsen Jens Drejer finder ikke vejledningen utilstrækkelig. Der er nedsat et udvalg til at tage stilling til tvivlstilfældene. Når de eventuelt via domstolene har truffet principielle afgørelser, vil der ikke længere være noget at være i tvivl om,« siger Jens Drejer.»

Citatet er ikke korrekt. For det første har vedkommende ikke udtalt det anførte. For det andet er vedkommende afdelingschef i Skatteministeriets departement og ikke kontorchef i Told- og Skattestyrelsen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 140:

Forslag til lov om menighedsråd.

Af kirkeministeren (A.O. Andersen).

(Fremsat 12/1 94).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 3 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 141:

Forslag til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd.

Af kirkeministeren (A.O. Andersen).

(Fremsat 12/1 94).

Lovforslagene sattes til forhandling.

*Forhandling***Tove Lindbo Larsen (S):**

I den offentlige debat om dette lovforslag har der været udtrykt mange forskellige meninger. Der har været tilkendegivelser som: Hvad skal vi med det? Det er bureaukrati og overformynderi. Men der har også været ros for en bedre systematisering af reglerne for arbejdet i menighedsrådene.

Kritikken og frygten for nogle alt for snævre rammer for arbejdet mener jeg skyder langt over målet. I rigtig mange møder landet over

[Tove Lindbo Larsen]

har jeg talt for større åbenhed om menighedsrådenes arbejde. Jeg har anbefalet, at man talte ud ad vinduet i stedet for at tage en drøftelse bag fire vægge.

Jeg må erkende, at det ikke har virket alle steder. Stemmeprocenten ved sidste menighedsrådsvalg siger lidt af det samme.

Derfor mener jeg, at det er rigtigt at lovgive, således at der bliver mere åbenhed om menighedsrådenes arbejde. Åbne møder, offentliggørelse af sagsfortegnelsen – det vil jeg nu oversætte til offentliggørelse af dagsordenen – og offentligt beslutningsreferat med oplysning om eventuel stemmeafgivelse vil være medvirkende til, at vi får større åbenhed og forhåbentlig skaber større interesse for arbejdet i befolkningen.

I stedet for at være utilfreds synes jeg man skulle skønne på, at endnu flere får lejlighed til at følge forvaltningen af de kirkelige midler og de store kulturværdier og planerne for arbejdet i lokalsamfundet.

Jeg vil godt sige et par ord om sammensætningen af menighedsrådene. For mig har der ikke været nogen tvivl om, at præsterne skal være medlemmer af menighedsrådet. Vi kan næppe være uenige om, at de kender deres sogn og skal stille deres ekspertise til rådighed for hele menighedsrådet. Derimod har diskussionen gået på, om præsterne skulle have stemmeret, og dér kan der jo siges både for og imod. I princippet mener jeg, at der for præster kunne gælde samme regler som for ikkevalgte medlemmer af menighedsrådene med hensyn til forslags- og taleret; det har imidlertid generet mange og er kaldt alt lige fra diskriminering til ansvarsforflygtigelse.

Regeringen har valgt at fastholde præstens stemmeret med undtagelse af ændring af liturgien ifølge § 38, opførelse og nedbrydning af kirker, stillingtagen til sognedeling m.v. Fremgangsmåden med at fratage præsten stemmeret i disse sager frem for at erklære vedkommende inhabil mener jeg er rigtig. Der er brug for både råd og vejledning i langt de fleste af den slags sager, og det kan man ikke få, hvis præsten erklæres inhabil.

Jeg synes, det er vigtigt, at en medarbejder kan deltage i menighedsrådsarbejdet, men vedkommende har ikke stemmeret. Det kunne som tidligere nævnt også gælde for præsten, således at stemmeretten alene lå hos de folke-

valgte, men på grund af de mange delte meninger tilsluttede vi os ministerens – må jeg sige – midterlinje. Jeg havde gerne set, at det var obligatorisk, at medarbejderne deltog i menighedsrådet, men også dér har man fundet frem til midterlinjen, så medarbejderen *kan* deltage i menighedsrådet.

Jeg mener, at den detaljeringsgrad, som ministeren har valgt, er en forbedring, så loven bliver mere overskuelig og faktisk kan virke som en slags opslagsbog i menighedsrådsarbejdet; jeg tror, man bliver glad for det i det praktiske arbejde.

Loven træder i kraft den 1. januar 1995, dog træder de paragraffer, der vedrører en valgperiodes start, først i kraft ved næste menighedsrådsvalg, hvilket jo er meget naturligt.

Der skal også under dette punkt på dagsordenen behandles lovforslag nr. L 141, altså lov om valg til menighedsrådet, og det vil jeg da også godt sige et par ord om, selv om lovforslaget ikke fylder helt så meget som det foregående.

Hovedindholdet er, at orienteringsmødet forud for menighedsrådsvalget bliver obligatorisk. Mange menighedsråd afholder allerede disse møder, men jeg synes, at det er godt at få alle med, sådan at det bliver en naturlig ting – hvad jeg i øvrigt finder det er – at menighedsrådet indkalder til disse møder forud for valget, orienterer om, hvad der er sket i den periode, der er gået, og hvad planerne er for fremtiden; det er helt i demokratiets ånd, at man afholder et sådant møde.

De tekniske ændringer i lovforslaget er vi enige i, og Socialdemokratiet kan medvirke til begge forslags gennemførelse.

Vi glæder os til en debat i udvalget om de mange meninger, der kan være, måske særlig om det første lovforslag. Det er altid godt, at meninger brydes og man kan enes om at få en lov gennemført, og jeg håber, den bliver, som det her ser ud til.

Eva Møller (KF):

Efter en nøjere granskning af min hukommelse er jeg nået frem til den konklusion, at det vist vil være rigtigt i dag at sige velkommen til kirkeministeren. Jeg mener, at dette er det første lovforslag, vi har fra den nuværende kirkeministers hånd, og skulle jeg være galt underrettet, beklager jeg naturligvis meget.

[Eva Møller]

Ud over denne velkomst, der – hvis jeg ellers har ret – lyder så sent, vil jeg også sige, at jeg efter mine mange år i Folketinget finder, at det er en meget speciel oplevelse at skulle behandle nogle kirkepolitiske lovforslag i dag, idet det, efter alt hvad jeg kan huske, er første gang, at der ikke har været ført forhandlinger mellem ministeren og ordførerne for såvel regerings- som oppositionspartier om lovforslagene. Jeg kan i hvert fald ikke mindes, at man ikke på forhånd har drøftet tingene, for vi har altid syntes, det var rigtigt, at disse lovforslag blev vedtaget i bred enighed.

Jeg håber ikke, at det, at vi ikke har været indkaldt til drøftelser på forhånd, skal tydes på den måde, at der ikke lægges op til et bredt samarbejde og en bred enighed om lovforslagene, og jeg håber i hvert fald, at vi kan nå frem til tidligere tiders praksis med bred enighed; det tror jeg tjener folkekirken bedst.

Det er opgaven for Folketinget at skabe gode rammer for den danske folkekirke, så ordet kan forkyndes frit, menighedslivet kan trives, de mange kulturværdier, der ligger i såvel bygninger som i inventar og kirkegårde, kan bevares, og mennesker i nød og i tunge stunder altid har et sted, hvor de kan gå hen; men det er ikke vores opgave at blande os i kirkens indre liv. Sådan ønsker vi det her i Danmark, og sådan mener vi, at den tusind år gamle kristne kulturarv gives de bedste muligheder og dermed forvaltes så godt, at den kan videregives til kommende generationer, og det mener jeg også lovforslagene lægger op til.

I Danmark ønsker vi en folkekirke og ikke en statskirke, men en folkekirke kan man ikke have uden folk eller med andre ord ikke uden en tæt og nær kontakt med det omgivende samfund. Da verden og samfundet forandrer sig, må det samme selvfølgelig gælde for kirkens ydre rammer, men ikke for kirkens indre liv og budskab.

Fra konservativ side finder vi, at de foreliggende lovforslag lægger op til en god og nutidig kontakt mellem kirken og dens medlemmer. Der skal efter vor opfattelse være åbenhed, når offentlige midler – jeg skulle måske sige, når betydelige offentlige midler – forvaltes, og når offentlige opgaver varetages; jeg tænker her bl.a. på kirkebogsføringen, på forvaltningen af kulturværdierne og på arbejdsgiverfunktionen for et stort offentligt personale.

Alle disse ting kræver efter konservativ opfattelse åbenhed over for det omgivende samfund og offentligheden, og derfor er det efter vores mening rigtigt, når ministeren foreslår, at der skal være åbne møder, når dagsordenerne skal fremlægges og tilsvarende med referaterne, og at man skal give folkekirken medlemmer lejlighed til på et åbent møde forud for valget at blive gjort bekendt med, både hvad der er sket i den hidtidige valgperiode, og hvilke problemer der forestår i den kommende valgperiode. Det er en nyskabelse, nogle ville måske føle, at det er en omvæltning, men jeg tror, det er en praksis, der, når vi får vænnet os til den, vil blive til glæde for den danske folkekirke, og at vi vil opnå, at interessen for menighedsrådsvalgene kommer til at stige, og det tror jeg ikke nogen af os vil være kede af.

Der har været, som det også siges i bemærkningerne til lovforslaget, og som også Socialdemokratiets ordfører var inde på, en løbende debat om præsters stemmeret. Jeg finder ligesom fru Tove Lindbo Larsen, at den valgte løsning eller det valgte kompromis – hvordan man nu vil karakterisere det – er et fornuftigt udfald af denne debat. Vi bevarer ekspertisen i menighedsrådet, men vi sikrer samtidig, at præstens stemme ikke er afgørende i sager om liturgi, i spørgsmål om opførelse og nedbrydning af kirkebygninger og i indstilling om sogne- og pastoratsinddelinger m.v. Man kunne naturligvis sige – og det ville mange måske netop i denne sag være tilbøjelige til – at det vigtigste vel er, at man kan lade ordet lyde og lade sine argumenter præge debatten, men når man har fulgt spørgsmålet om præsters stemmeret i den løbende pressedebat, må vi nok sige, at det vist er en god idé, at man er landet på dette kompromis. Mange præster har i hvert fald givet udtryk for, at de ville føle det, som om deres ansvar over for den danske folkekirke blev mindre og de ikke skulle være så engagerede, hvis man fratog dem stemmeretten, og derfor tror jeg, vi har valgt en rigtig løsning med dette forslag.

Jeg skal også sige, at det for mig at se også er en meget rigtig løsning, at vi har besluttet os for at synes, det er rigtigt – og det fremgår også af de tekniske bemærkninger til lovforslagets første paragraffer – at der skal være menighedsråd. Det er nu den måde, vi leder den danske folkekirke på, og så forrykker vi ikke ba-

[Eva Møller]

lancen i det demokratisk folkevalgte råd ved at give præsterne stemmeret i disse sager; vi lader folkets røst være den afgørende, så her er vi altså ganske enige med ministeren.

Jeg skal også sige, at vi derfor også er meget tilfredse med, at man på grund af den øgede ret og den øgede pligt til indkaldelse af stedfortrædere ikke på grund af forfald kan komme til at forrykke balancen i menighedsrådet, således som det er sammensat ved et demokratisk valg; så også det finder vi er rigtigt. Hvis det skal føles meningsfuldt at være medlem af et menighedsråd og have stemmeret, skal man også føle, at ens beslutninger kan komme igennem i den rette ånd og på den måde, man har ønsket det; der må altså ikke ske en tilfældig forrykning af balancen.

Med lovforslaget ændrer man også kirkefunktionærernes mulighed for at få indflydelse i menighedsrådene. Sådan som jeg læser lovforslaget – men det er altså kun min egen personlige læsning, vi har ikke haft nogen drøftelser af det endnu – lægges der op til en markant styrkelse af kirkefunktionærernes stilling og indflydelse, og det vil jeg da gerne have belyst nærmere under udvalgsarbejdet. De præciseringer, der ligger i lovforslaget med hensyn til konstitueringer og nedsættelse af udvalg, som skal finde sted på en sådan måde, at man sikrer sig, at menighedsrådet og dets faste udvalg er fuldt funktionsdygtige, fra funktionsperioden træder i kraft, finder jeg er rigtige og korrekte. I relation til de meget store opgaver, der skal varetages, er det udmærket og rigtigt, at der ikke er nogen periode, hvor man ikke rigtig ved, hvordan beslutningerne skal træffes, men jeg ser måske en meget restriktiv holdning i fastlæggelsen af, præcis hvor mange medlemmer der skal være i udvalgene, og måske en vel rigoristisk bestemmelse i relation til et eventuelt kirkeblad; også dette vil jeg vende tilbage til under udvalgsarbejdet.

Alt i alt kan jeg altså sige, at Det Konservative Folkeparti overvejende kan støtte de to lovforslag. Vi vil arbejde positivt for dem i udvalget, og vi håber, at det trods den uvante start alligevel slutter med, at vi i bred enighed kan vedtage de to foreliggende lovforslag til gavn for den danske folkekirke.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Den danske folkekirke er først og fremmest

kirke og kun sekundært et forvaltningsvæsen, og der skal kun lovgives i det omfang, hvor statsmagten efter grundloven er forpligtet til at understøtte folkekirken.

Vi kan i Venstre ikke dele ministerens bekymring over, at stemmeprocenten til menighedsrådsvalgene er så beskedent. Mener ministeren ikke, at det er helt naturligt og i overensstemmelse med folkekirkens væsen og anliggende, at masser af danskere betragter og benytter kirken som et sted, hvor man bliver døbt, konfirmeret, gift, går til gudstjeneste, uden at man absolut skal tvinges til at interessere sig for menighedsrådsarbejde?

Bekymringen i lovforslaget synes at lede tanken hen på et ønske om, at menighedsråd skal blive ét fedt med byråd, og kirkens anliggende ét fedt med kommunernes anliggende. Jeg håber, ministeren kan afkræfte denne bekymring og så give en folkekirkelig begrundelse for, at stemmeprocenten betyder så meget for ministeren, at man føler sig tvunget til at skride til lovgivning, for det er jo det, der er begrundelsen, står der i bemærkningerne.

Helt ærligt, ministeren kan da næppe have følt et folkeligt pres i det kirkelige landskab for at få denne lov på skinner. Hvad er ministerens begrundelse for at tvinge de små menigheder til noget, der hidtil har været frihed om? Jeg tænker på de tvungne rådsmøder.

Man vil større offentlighed og åbenhed, siges det i lovforslaget. Det vil vi også godt i Venstre, men vi tror overvejende ikke på, at lovforslaget er vejen. Se nu til byrådsmøderne. De er åbne, men alt det, man ikke vil have åbenhed om, får man behandlet i lukkede udvalgsrådsmøder forinden. Sådan vil det såmænd også gå med menighedsrådsarbejdet.

Jeg vil i øvrigt gerne spørge, hvorfor ministeren tror, at der skulle komme mange mennesker til menighedsrådsmøder, for det må jo være det, man ønsker, når der står, at man vil åbenhed. Ministeren kan ikke være uvidende om, at der er masser af menigheder, der allerede har åbne møder, uden at disse møder nogen sinde er blevet tilløbsstykker.

I Venstre ser vi helst, at vi også forsøger med et alternativ med et par årlige og så gerne obligatoriske menighedsrådsmøder, hvor menighedsrådene kan fortælle og samtale med menigheden. Vi tror, det skaber meget større interesse, og det er jo det fælles mål, vi har.

[Birthe Rønn Hornbech]

Vi håber, at ministeren vil lytte velvilligt til vort forslag. Vi mener i Venstre faktisk, at der er mere demokrati i, at menighedsrådet samtaler med menigheden, end at der afholdes åbne møder uden tilhørere. Vi frygter også, at forslaget kunne afholde nogle fra at stille op til menighedsrådsvalget.

Af det, jeg her har sagt, følger naturligvis, at hvis man nu absolut også skal have en ændring af valgloven, er vi selvfølgelig mere glade for den løsning, man dér foretrækker, nemlig et offentligt møde, hvor man fremlægger tingene for menigheden. Det synes vi man også skulle overføre til menighedsrådslovgivningen, men generelt synes vi ærlig talt, at der er alt for meget lovgivning. Der lovgives alt for meget her fra København, og de meldinger, man får fra de små sogne, er, at de synes, det er meget morsomt, at vi herinde sidder og skriver alt det dér ned i paragraffer.

Så er der i menighedsrådslovsforslaget præsternes stemmeret. Den har ministeren alligevel ikke turdet afskaffe totalt, men der sker nogle ændringer, og det er noget, vi vil børe meget i i udvalget. Rent ud sagt frygter vi, at det kunne være udtryk for, at forkynderembedet søges mast i baggrunden, en opfattelse, som unægtelig ligger langt fra en luthersk opfattelse af præsteembedet; præsten er jo ikke en tilfældig funktionær, der ansætter en tilfældig bestyrelse til at varetage en eller anden tilfældig administration i et eller andet tilfældigt forvaltningsvæsen. Vi må have sikkerhed for, at de ændringer, der nu er indsat i lovforslaget, ikke er ment som et skridt på vejen mod at fremme kirkens karakter af et bureaukratisk forvaltningsorgan eller et forsøg på at svække kirkens selvforståelse som bekendelseskirke.

Hvad i alverden skal man med en lovbestemmelse om, at menighedsråd kan nedsætte udvalg? Det er komplet latterligt, medmindre det er udtryk for, at alt, hvad der ikke er tilladt, nu skal være forbudt. Vi tror godt, at menighedsrådene selv uden vor hjælp herovre i København kan finde ud af at nedsætte de udvalg, de har brug for, men når det står der, bliver man også bekymret, for betyder det i virkeligheden en tilskyndelse til, at pressionsgrupper skal infiltrere menighedsrådets arbejde med alskens aktiviteter, som menighedsrådet slet ikke er sat til? Det håber jeg også jeg kan få et svar på i dag.

Hvorfor i alverden skal man blive ved med at have en paragraf om, at menighedsrådene kan samarbejde? Hvorfor skal det stå i en lovtekst? Rådene kan jo bare samarbejde, og det kommer ikke ministeriet ved, og kommer det ministeriet ved, er der tale om en centralisering og en ansvarsforflygtigelse, og skal det ske over landskirkeskatten, bliver den økonomiske centralisering også større.

Man fristes til at citere en klog mand, der engang sagde, at man skal ikke lovgive længe, end livet kræver det. Det er nu klarere at sige, at man ikke skal lovgive en tøddel mere, end kirken kræver det, og aldrig så langt, som et ministerium kræver det.

Der er meget i lovforslaget om menighedsråd, som vi ønsker en grundig forklaring på. Vi ønsker afdækket helt klart, hvad ministerens anliggende er, og hvad der efter ministerens opfattelse fremover skal være kirkens anliggende. Vi vil gøre meget for at trænge helt ind til ministerens inderste tanker; vi vil studere høringssvarene meget nøje og lytte grundigt til de mange deputationer, der utvivlsomt vil søge foretræde for Folketingets Kirkeudvalg.

Det er statsmagtens opgave at understøtte folkets kirke, men det sker efter Venstres opfattelse ikke ved centralistiske og juridiske finesser, som folket og kirken ikke selv har bedt om. Vi har efter grundloven ikke en statskirke, og det også uanset hvad en redaktør på Berlingske Tidende en højhellig søndag måtte mene. Vi har efter grundloven en evangelisk-luthersk folkekirke, der tager sit udgangspunkt i kirkens eget indhold og ikke i et juridisk tanke sæt om, at alt skal sættes på regler og formler. Statens ministerium må leve med, at vi har en folkekirkelig struktur, der bæres af den lokale sognemenighed, og at det er ministeren, der er tjeneren.

Vi frygter altså i Venstre, at konsekvenserne af dette lovforslag bliver for meget bureaukrati og for lidt kirke.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Hvis det her skulle udarte sig til for meget bureaukrati, kan jeg være helt enig med Venstres ordfører i, at det så ikke er den vej, vi skal gå.

Men det, der bringer mig herop, er, at jeg godt kunne tænke mig at spørge fru Birthe

[Poul Nødgaard]

Rønn Hornbech, om der i Venstres folketingsgruppe er dækning for, at man faktisk er imod åbenhed i menighedsrådene.

Der træffes meget vidtgående beslutninger i menighedsrådene, som der godt kunne være borgere i kommunen, der var meget interesseret i at høre forhandlingerne om. Lad mig her henvise til, at vi har byrådene, amtsrådene og Folketinget, hvor vi befinder os i dag. Tilhørerne kan sidde oppe på pladserne og høre, hvad jeg mener, hvad fru Birthe Rønn Hornbech mener osv. Det er faktisk muligheden for det, fru Birthe Rønn Hornbech og Venstre – Danmarks liberale parti – vil tage fra borgerne.

Så tilføjede fru Birthe Rønn Hornbech, at man kunne holde et møde sådan en gang imellem. Men de møder en gang imellem bliver måske aldrig afholdt, eller også er beslutningerne allerede truffet, når de bliver afholdt.

Jeg synes, Venstre skulle tage under kraftig overvejelse at nyvurdere deres synspunkt på dette område.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Netop som det på flere områder knager i den danske folkekirke, bl.a. med diskussioner om, hvem der er værdige til medlemskab af kirken og dens råd, og hvem der kan eller skal udtale sig om dette eller hint, starter årets store kirkelovgivningsdag med dette forslag, hvor hovedformålet ifølge den skriftlige fremsættelse er: »... et ønske om at skabe større interesse for menighedsrådsarbejdet ved blandt andet gennem større åbenhed at give mulighed for, at vælgerne kan følge med i, hvad der sker i menighedsrådet.«

Ordet åbenhed er jo et positivt ladet ord i et demokrati, og ingen demokrat ville vove at have noget imod det. I den næste sætning kommer begrundelsen for, at det er nødvendigt at lovgive om denne større åbenhed, nemlig stemmeprocenten, som ved det sidste menighedsrådsvalg i november 1992 var 16,7 pct. Spørgsmålet er så, om den med ministerens ord gennemgribende revision af den gældende lov, en ændret systematik og en række nye bestemmelser vil animere til dette ædle mål.

Da jeg havde tygget mig igennem lovens 9 kapitler med tilhørende bemærkninger – og jeg vil heller ikke undlade lige at nævne, at jeg som kirkeordfører i modsætning til traditionerne på dette område først er blevet bekendt

med den endelig udgave for en lille uges tid siden – sad jeg tilbage med en fornemmelse af, at de tiltag, der sker med dette, blot er et lille skridt, og at det ikke fjerner min tvivl om, at vi ikke kan og skal lovgive os ud af den manglende interesse.

Lad mig strejfe nogle enkelte punkter i lov om menighedsråd. Først kort om systematikken:

Når man nu har foretaget en gennemgribende revision og gennemskrivning, ville jeg egentlig ønske, at revisionen var blevet brugt til i lovens første paragraf at fastslå menighedsrådenes formål og opgaver. Teksten i det – om jeg så må sige – private løfte, som hvert nyvalgt rådsmedlem underskriver, og som er beskrevet i § 7, kunne godt have været udgangspunkt for dette. Det er muligt, at det ligger gemt i § 1's ord om anliggender, men jeg havde altså gerne set, at den folkestyrede kirke var blevet udtrykt rent og purt i lovens første paragraf. For hvad er det for et kirkesyn, der ligger bag dette forslag? Jeg kunne have ønsket, at det demokrati, som bør være på alle niveauer, var trådt så klart frem, at følelsen af, at vi også med dette forslag træder endnu et skridt nærmere en statsstyret kirke, var bortvejret.

Det altoverskyggende debateme i kirkelige kredse i det sidste år har som nævnt af de forrige ordførere været forslaget om, at præsterne ikke skulle have stemmeret i rådene. Det har ministeren så afholdt sig fra at fremsætte i fuld form i hvert fald, og det finder vi i SF er godt. Forholdet mellem præst og råd er ikke et almindeligt arbejdsgiver-lønmodtager forhold; et af mine personlige hovedsynspunkter på folkekirkereordningen er, at præsten er en del af menigheden, så præst og menighed er ét.

Derfor er jeg heller ikke tilhænger af det kompromis, som tilsyneladende er opstået undervejs i forhandlingerne om indskrænkningerne i præsters stemmeret, og jeg er for så vidt heller ikke enig i, at vikarer ikke skal have stemmeret. Jeg synes, at når vedkommende i øvrigt indtræder i alle den tjenesteledige præsts opgaver og rettigheder, bør hun også indtræde fuldt ud i vedkommende præsts rolle i menighedsrådet.

Af de forskellige tiltag til at skabe åbenhed, større offentlighed om mødernes afholdelse, dagsorden og referater med afstemningsresultat

[Hanne Thanning Jacobsen]

tater i rådet og de andre forslag i dette forsøg på at skabe interesse for rådsarbejdet er det forslaget om obligatoriske offentlige møder, der har afstedkommet mest uro i kirkelige kredse. SF finder det rigtigt, at en folkevalgt forsamling som princip holder åbne møder. Mange råd har med større – og jeg er ked af at måtte sige det – men mest med mindre held prøvet denne form, og jeg tror, at en blandt mange måder til at skabe større indsigt, engagement og medleven i arbejde kunne være at afholde menighedsråd eller sogneaftener i forlængelse af rådsmøderne.

Afslutningsvis om det første af de to lovforslag, vi behandler nu, ser jeg frem til et langvarigt og grundigt udvalgsarbejde, og min lede-tråd vil – som den forrige ordførers – være at få fastslået menighedsrådet som et folkeligt organ og ikke et forvaltningsorgan.

Jeg vil vende mig til forslaget om lov om valg til menighedsråd. SF er positiv over for den del af dette forslag, som gør det orienteringsmøde, som mange menighedsråd som en helt naturlig ting har afholdt som optakt til valget til menighedsråd, obligatorisk. På det principielle plan er det altså et udmærket forslag, men jeg synes egentlig – og det kan være, nogle synes, det er en petitese, men jeg vil nu alligevel sige det – at det er mere end et teknisk problem, at det foreslås, at mødet skal holdes senest 10 uger før valgdagen, dvs. i anden halvdel af august. Der synes jeg igen man viser en vis form for ufolkelighed, for hvis man har bare det mindste kendskab til det danske folks hverdag og vaner, må man da vide, at der faktisk er mange, der holder ferie endnu på det tidspunkt eller i hvert fald ikke er klar til møder. Enhver planlægger af møder i kirkelig sammenhæng vil efter min bedømmelse ikke drømme om at lægge møder før i september, og nu kommer jeg til min pointe, nemlig at virkningen af 10-ugers-fristen og af den lige så uheldige frist for indlevering af kandidatlistor kan blive, at initiativerne med hensyn til det forestående valg ensidigt vil blive taget af de kredse, som i forvejen er repræsenteret i rådene; dermed opnår man det stik modsatte af det, som er begrundelsen også for dette forslag, nemlig at øge interessen og aktiviteten. Jeg tør godt vove den påstand, at jo længere frister der sættes, desto mere sikker kan man være på, at menighedsrådene i praksis bliver

selvsupplerende, og jeg finder det galt at jamre over den svage interesse for valgene, samtidig med at den lange frist medfører, at eventuelt interesserede må konstatere, at løbet er kørt, inden optagethed af ferier, havearbejde, og hvad ved jeg, er slut.

Derfor er det egentlig min konklusion, at enten bør valgdatoen ændres, eller også bør der ikke være længere frister end ved kommunalvalg.

SF vil kaste sig ud i udvalgsarbejdet med en lang række spørgsmål om disse to lovforslag, og vi ser frem til et konstruktivt udvalgsarbejde. Som det har kunnet høres af min tale, vil vi tage vores endelige stilling til de forskellige delelementer, når udvalgsarbejdet er afsluttet.

Poul Nødgaard (FP):

Da jeg i søndags overværede højmessens i Vigersted Kirke, hvor vores unge, dynamiske præst, Birgit O'Sullivan, udlagde teksten, tænkte jeg på hjemvejen på, om jeg nu skulle gå hjem og komme hviledagen i hu og holde den hellig, eller om jeg skulle kaste mig over de mange kirkelovforslag, som ministeren præsenterer Folketinget for i dag. Jeg valgte det sidste.

Det var faktisk ikke nogen kedelig læsning, og jeg synes, at ministeren og hans embedsstab har ydet en flot indsats, hvilket skal forstås sådan, at det i hvert fald for mig har været let at overskue de enkelte forslag. At vi så ikke er 100 procent enige i alt, er jo en helt anden sag, som jeg skal forsøge at redegøre nærmere for her i dag.

Større åbenhed i menighedsrådsarbejdet med større deltagelse ved valgene som følge af et af hovedbudskaberne i loven om menighedsråd. Jeg synes, det er godt, at forsøget med større åbenhed bliver gjort. Men jeg tror næppe, at det vil øge interessen, så vi opnår større stemmedeltagelse, men det kan selvfølgelig tiden vise.

Den overvejende del af befolkningen er medlemmer af folkekirken og bruger denne i glæde og sorg som f.eks. ved dåb, bryllupper, bisættelser og derudover – desværre – kun i et beskedent omfang.

Men at undvære kirken, eller at den skulle gennemgå store forandringer eller omvæltninger, er der kun et meget, meget lille antal der ønsker sig.

[Poul Nødgaard]

Når dette indledende budskab er fremsat, så lidt om, hvad Fremskridtspartiet i øvrigt mener. Idet der ikke er tidsmæssig mulighed for at kommentere alle de mange paragraffer og bestemmelser, har jeg plukket lidt dér, hvor jeg synes der var nogle ting, jeg særlig faldt over.

Jeg er ikke helt tilfreds med § 2, stk. 3, i lovforslag nr. L 140 vedrørende antal af menighedsrådsmedlemmer, og jeg vil gerne give et eksempel: I de tilfælde, hvor der skal stemmes om sager, der vedrører et flersognspastorat som helhed, som f.eks. præstevalg, bør der anvendes et reduceret eller vægtet stemmetal svarende til, hvis flersognspastoratet havde ét menighedsråd. Det er helt urimeligt, at f.eks. to landsognes menighedsråd med 2 x 6 medlemmer, altså i alt 12, og med f.eks. et folketal på 1.000 skal kunne få et stemmeflertal over et andet større, bypræget sogn på f.eks. 3.000 beboere og med 7-8 menighedsrådsmedlemmer.

Er det ikke lidt for meget af det gode, at menighedsrådsmedlemmer på det konstituerende møde skal aflægge en troskabsed? Uden at vilde sammenligne direkte med byrådsmedlemmer – jeg er i øvrigt selv et af dem – så kan jeg sige, at noget sådant bliver vi aldrig præsenteret for i den kommunale verden. Men jeg ved godt, at det er noget helt specielt, man skal afgive denne troskabsed over for. Jeg finder, at det må være et levn fra gammel tid. Jeg kunne forestille mig, at enten ministeren eller nogle af de tidligere ministre, som også sidder her, ved en hel masse om det. Så det får jeg sikkert noget at høre om.

Jeg er også faldet over, at en menighedsrådsformand skal på valg hvert år. Nu er det måske en formalitet at gøre dette, men igen: Landets borgmestre vælges jo for 4 år ad gangen, så hvorfor kan det samme ikke gælde for menighedsrådsformænd?

Da jeg læste lovforslaget, kunne jeg ikke forstå, hvorfor afstemningen om menighedsrådsformænd skal være hemmelig. Hvorfor skal den dog det? Jeg har lige været med til konstituering i min hjemkommune, Ringsted, og dér får vi udleveret en stemmeseddel – der er skriftlig afstemning – men mit navn står på stemmesedlen, og jeg skal så skrive den person på, jeg vil have som borgmester. På samme måde er der vel ikke nogen hemmelighed i, at man ved, hvem der har stemt på den pågældende menighedsrådsformand. Det får jeg sik-

kert besvaret – jeg kan se, at ministeren i hvert fald skriver en lille smule.

Jeg vil gerne vide, om præsterne, som efter megen hed debat bevarer deres stemmeret i menighedsrådene, kan vælges som kirkeværgere. Det synes jeg ikke fremgår helt klart, men det kan sikkert også bevares.

At kirkepersonalet får mulighed for at få en repræsentant uden stemmeret ind i menighedsrådene, er en virkelig god ting, men at det fortsat kan vælges som medlemmer af menighedsrådene, finder jeg uheldigt for begge parter. Jeg synes, det er lidt uheldigt, hvis både grave- og kirkesangeren og præsten sidder i menighedsrådet.

Nu bliver vi vel enige om, at præsten skal sidde der med stemmeret. Men de andre kirkefunktionærer synes jeg ikke skal have lov til at kunne komme ind i menighedsrådet.

Jeg faldt over en lille detalje i lovforslaget. Der står, at »menighedsrådet kan tegne kautionsforsikring«. Det burde vel snarere være, at man skal gøre det. Jeg kunne have lyst til at spørge ministeren: Hvem skal ellers bære tabet, hvis der ikke er tegnet en forsikring mod kassererens eventuelle forsømmelser i regnskabsmæssig henseende? Jeg går ud fra, at det kan der også gives et svar på.

Hvad angår inhabilitet, går jeg ud fra, at hvis et menighedsrådsmedlem er inhabil i en sag, så udsættes den pågældende sag – medmindre man forinden har været klar over, at den pågældende ville være inhabil – til næste møde, hvortil man ville kunne indkalde stedfortræderen. Det er sikkert også noget, der kan sættes helt på plads.

§ 27 handler om, at præsterne ikke kan deltage i forhandling og afstemning i en række nærmere anførte sager. Jeg finder ganske enkelt den paragraf alt for stram og meget lidt i overensstemmelse med, at præsterne skal bevare deres stemmeret. Dette vil kunne indgå i det formentlig gode udvalgsarbejde, der nu følger i de kommende måneder, og hvor en række skriftlige spørgsmål helt givet kan blive besvaret. Jeg kunne måske gå med til, at præsten ikke har stemmeret, men at han ikke kan forhandle og dermed være med til at give de virkelig teknisk gode oplysninger, man har brug for, finder jeg helt uforståeligt. Men det får jeg sikkert også et svar på.

[Poul Nødgaard]

Honorar til menighedsrådsformændene synes jeg ikke er af det gode. Men er der et flertal for at indføre en sådan bestemmelse, kan man lige så godt med det samme udarbejde nogle retningslinjer. Så kan de menighedsråd, der ønsker at give en mindre aflønning, slå op i en tabel og sige, at man kan give 2.000 kr. eller 5.000 kr. – det er vel noget i den retning, der kan blive tale om.

Jeg skal gøre det ganske kort vedrørende lovforslag nr. L 141. Det giver ikke Fremskridtspartiet anledning til nogen særlig kritiske bemærkninger, da det jo er en selvfølge, at et afgående menighedsråd holder et møde om, hvorledes arbejdet er gået, og hvilke planer man har om fremtidige aktiviteter og lignende. Jeg troede faktisk, at sådan var det alle steder. På den egn, hvor jeg bor, har vi altid gjort det. Jeg har boet på egnen i 33 år, og jeg kan ikke mindes, at vi ikke har holdt sådan et møde. Nu bliver det lovfæstet, således at de menighedsråd, der ikke har gjort det, nu kan gøre det. Det kan jeg ikke have noget imod.

Jeg vil spørge kirkeministeren – nu er jeg jo sådan nybegynder i det her folketingsarbejde – om alt det med, at lovene ikke gælder for Færøerne og Grønland osv. Nu har vi lavet en hel del vedrørende Færøerne og Grønland. Vi har fået biskopper og store kåber, og hvad ved jeg, og vel også menighedsråd og lignende deroppe. Hvorfor kan de bestemmelser her ikke også mere eller mindre overføres til Færøerne og Grønland med det samme?

Så har jeg et spørgsmål, som er af mere etisk karakter, til kirkeministeren. Jeg vil spørge, i hvilken udstrækning lovforslag nr. L 140 via lovtæksten lægger op til, at præster, måske også menighedsråd, kan hjælpe borgere, der måske kommer lidt på glat i relation til Moonbevægelsen og Scientologybevægelsen, og hvad de nu hedder. Det kunne være interessant for mig at vide, i hvilken udstrækning jeg kan forlange, at de kirkelige myndigheder og præster osv. gør en indsats, hvis de kommer under vejr med, at nogle var kommet i en sådan situation. Så undgik vi måske nogle af de lidt mere kedelige sager, vi har set her på det sidste, at nogle er blevet smidt ud af folkekirken. Det skal vi nu nok ikke tage en debat om her i dag.

Jeg vil sige, at Fremskridtspartiet vil arbejde for, at vi kan opnå et bredt flertal for disse lovforslag, således at de kan blive udformet på en

måde, som sikrer, at de mange mennesker, der stadig væk bakker op bag vores folkekirke, har et godt grundlag for at udføre det arbejde, de nu engang skal udføre – præcis på samme måde, som vi også har et arbejde at udføre her i Folketinget.

Bodil Melgaard Haakonsen (CD):

Da hovedformålet med disse to forslag er at skabe større interesse for menighedsrådsarbejdet ved større åbenhed, ser vi i CD meget positivt på forslagene. Og kan man med de åbne møder i menighedsrådene skabe større interesse for deres arbejde, så kan vi kun se meget positivt på det.

Samtidig skal der i valgåret afholdes et offentligt orienteringsmøde, hvor der redegøres for rådets arbejde i den forløbne valgperiode, og hvad man påtænker i den kommende periode, samt reglerne for opstilling af kandidater. Også dette forslag mener vi kan være med til at skabe mere interesse omkring arbejdet i menighedsrådene.

Lovforslaget indeholder også en bestemmelse om, at de ansatte kirkefunktionærer kan vælge en repræsentant til menighedsrådet dog uden stemmeret, hvad vi også synes er rigtigt. Det mener vi vil være en stor fordel for både menighedsrådet for de ansatte, da det vil give mulighed for en både bedre forståelse og et bedre samarbejde mellem de ansatte og menighedsrådsmedlemmer.

Vi synes i CD, at disse to forslag er en form for modernisering af menighedsrådenes arbejde, og vi kan derfor give dem vor fulde støtte.

Hans Larsen-Ledet (RV):

Et gennemgående træk ved forslagene fra kirkeministeren er ønsket om større åbenhed i menighedsrådenes arbejde, og det er en tankegang, vi fra radikal side hilser med tilfredshed.

Det er tanken, at menighedsrådenes møder i almindelighed skal være åbne. Nu kan jeg ikke sige, at det er en særlig høj stemmeprocent, der er ved menighedsrådsvalgene. Derfor håber vi, at kirkeministeren får ret i, at mere åbenhed skaber mere liv omkring folkekirken.

Ifølge forslaget påhviler der menighedsrådene pligt til i forbindelse med det åbne budgetmøde, hvor man behandler de kirkelige kasser, at afgive en beretning om virksomheden i det forløbne år samt at orientere om den planlagte virksomhed i det kommende år.

[Hans Larsen-Ledet]

Med andre ord er der en verdslig betegnelse, der passer glimrende til forslaget, og jeg kalder mødet en slags menighedsrådsgeneralforsamling.

Vi er godt tilfreds med det initiativ, der igangsættes ved ministerens forslag. Forslaget til lov om menighedsråd bærer præg af ønsket om mere åbenhed om folkekirken og menighedsrådenes opgaver. Man skal have mulighed for at følge med i arbejdet. Det, der foregår, er ikke kryptisk eller gedulgt, og jeg vil gerne komplimentere ministeren for linjen i de forslag, der behandles i dag.

Spørgsmålet om præsternes stemmeret kan virkelig bringe sindene i kog. Vi har fra radikal side besluttet os til at acceptere, at præsterne fortsat har stemmeret i menighedsrådet.

Mange præster opfattede det første forslag fra kirkeministeren som et alvorligt indgreb imod sæd og skik. Der var endog nogle barske udtalelser fra præster i folkekirken, som nævnte, at deres status ville blive forringet, og at det kunne ende med, at de ikke ville deltage i menighedsrådsarbejdet.

Den modstand imod præsternes stemmeret, der har været og for så vidt også stadig væk er, er helt principiel. Det er ikke, fordi man underkender værdien af, at præsterne deltager i menighedsrådenes møder. Men der er i forslaget gjort visse indskrænkninger: Præster kan ikke stemme ved behandlingen af de områder, der er omtalt i § 38, eller når der forhandles om opførelse af præsteboliger, nedrivning af kirker, indstilling om sogneinddeling, oprettelse af nye sogne og kirkedistrikter osv.

Forslaget omfatter et meget stort område af den danske folkekirkes liv. Der er i forslaget opstillet en lang række forudsætninger for, hvordan man forholder sig i menighedsrådene i de forskellige situationer, man kommer ud for i årets løb. Man kan på en måde sige, at det er menighedsrådenes grundlov, vi har til behandling her i dag. Der er menighedsrådsmedlemmer, der synes, at man skal spørge om for mange ting opad i systemet – hvis man må bruge denne udtryksform.

I det nye forslag er der heldigvis mulighed for, at arbejdet i menighedsrådene kan udvikle sig meget forskelligt. Aktivitetsniveauet er jo også forskelligt i praksis. Nogle steder er det menighedsrådene, som i stor udstrækning står for de kulturelle arrangementer for sognets

indbyggere. En ting er, at man ikke lokalt kan bestemme alt vedrørende kirkehusets restaurering og vedligeholdelse; noget andet er den udstrakte frihed, som kommer menighedsrådene til del, for så vidt angår retningen og aktivitetsniveauet for årets arbejde.

Det Radikale Venstre hilser med tilfredshed, at ministerens forslag kommer til debat her i Tinget, og vi går til udvalgsarbejdet med ønsket om at nå det bedst mulige resultat for livet i og omkring den danske folkekirke.

Angående lovforslag nr. L 141 er vi helt med på det, ministeren siger om valg til menighedsråd. Vi mener fra radikal side, at valgene til menighedsråd ofte foregår i for stor ubemærkethed. Vi mener, at folkekirkens anliggender bør komme mere ud i solen og blæsten, og derfor hilser vi kirkeministerens forslag om obligatorisk afholdelse af orienteringsmøder velkommen.

Ifølge forslaget skal orienteringsmøderne afholdes forud for ordinære valg til menighedsråd. Jeg går ud fra, at den forpligtelse også gælder de steder, hvor der er fredsvalg, og det vil jeg gerne spørge om med det samme.

Vi har i den radikale folketingsgruppe drøftet, om ikke der burde være mulighed for at undgå de såkaldte fredsvalg. Var det ikke bedre, at alle vidste, at hvert fjerde år var der valg til menighedsråd? Jeg har i hvert fald en tro på, at det ville give mere liv og grøde i den danske folkekirke. Men det spørgsmål vil man komme til at høre mere til, når den radikale gruppe beslutter sig til at fremsætte forslag herom.

Vi vil fra radikal side støtte begge forslag.

Merethe Due Jensen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører på området ikke kan være til stede, vil jeg gerne fremføre Kristeligt Folkepartis holdninger.

Jeg kan ikke lade være med at blive sådan lidt varm, når jeg står og skal snakke kirke og vil da også indlede med at sige: »Guds ord det er vort arvegods, det skal vort afkoms være«. Derfor er det så vigtigt, at der både om kirken og om menighedsrådsarbejdet skabes en interesse, som rækker længere, end den gør i dag, og jeg vil også ønske, at menighedsrådsarbejdet kunne strække sig ud blandt unge, som kunne blive interesseret i arbejdet. Kirken skal som i den allerførste tid være et sted, hvor

[Merethe Due Jensen]

mennesker i nød kan hente hjælp, og den skal også være et alternativ til den ungdomsvold, vi ser i dag, og til værtshusene. Kirken skal altid være der også uanset tidens strømninger, og vi skal styrke denne skønne kulturarv og de fantastiske smukke værdier, som folkekirken rummer.

Nu vil jeg så lige sige noget om forslaget, som det ligger. Vi hilser med tilfredshed åbenheden om menighedsrådsarbejdet, og den højere grad af medlemsdemokrati i folkekirken vil også være med til at skabe den større interesse og liv i den danske folkekirke, som jeg indledningsvis pegede på.

Der er nogle ting, som Kristeligt Folkeparti kan frygte lidt, og det er kravet om åbne møder. Det kan blive en belastning i de mindre sogne, hvor der ikke findes egnede offentlige mødelokaler. Vi hilser derfor med glæde, at der ikke med forslaget pålægges menighedsråd særlige forpligtelser med hensyn til størrelse og indretning af de lokaler, som anvendes til menighedsrådsmøderne. Det vil altså fortsat være muligt at holde menighedsrådsmøder i den private dagligstue.

Kristeligt Folkeparti havde gerne set, at der ikke var sket ændringer med hensyn til præsters stemmeret. Vi finder det lidt urimeligt, at præsterne er frataget stemmeretten i menighedsråd, når der skal tages beslutning om, om der ved de faste gudstjenester må foretages indsamlinger, om der må anvendes anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer end dem, der hidtil har været anvendt i menigheden, eller om der må ske mindre ændringer heri eller benyttes andre salmebøger og salmebogstillæg end de autoriserede.

Ligeledes ser vi også gerne, at præsterne fortsat kan deltage i menighedsrådets afstemninger vedrørende opførelse og nedrivning af kirker samt i sager om sogneinddeling, og vi er åbne over for en drøftelse af disse forhold i udvalget.

Kristeligt Folkeparti kan tilslutte sig både lovforslag nr. L 140 og L 141, og jeg vil samtidig tage nr. L 142 og nr. L 143 med, da det ikke er muligt for os at have repræsentanter i salen, når disse to lovforslag behandles.

Kirkeministeren (A.O. Andersen):

Jeg skal indledningsvis takke for den altovervejende velvillige modtagelse, selv om der

også faldt et par knubbede bemærkninger hist og her.

Jeg har egentlig lyst til at starte med at takke fru Tove Lindbo Larsen, der gjorde opmærksom på, at der jo gennem længere tid har været en ganske bred offentlig debat om nogle af disse ting, som flere af Kirkeudvalgets medlemmer, jeg selv, andre politikere og endnu flere har deltaget i under meget stor, om jeg så må sige, mediemæssig ubemærketthed, og det er jo en ganske interessant iagttagelse om en i egentligste forstand folkelig debat, der engagerer titusinder af mennesker. Det mener jeg ganske bogstaveligt, for Menighedsrådsforeningen har sendt lovforslaget ud til sine 22.000 medlemmer, som formodentlig i hvert fald har diskuteret det med deres ægtefæller og nærmeste omgangskreds i det kirkelige landskab. Adskillige har også været til ganske mange møder, hvor der i modsætning til megen anden mødeaktivitet faktisk kommer mange mennesker.

Det er altså næppe overdrevent at sige, at der har været en folkelig debat, som har engageret et antal mennesker, der må tælles i titusindvis, stort set uden at landets medier, der ellers siger, at de varetager den offentlige debat, har opdaget, at denne folkelige debat har fundet sted. Spørgsmålet er, om vi ligefrem skal til at skelne mellem begrebet folkelig debat og offentlig debat, det kunne jo være interessant, i hvert fald når man sammenligner med nogle af de ting, som f.eks. hr. Poul Nødgaard var inde på, om afgrænsning af de medlemssager, der har været. Jeg skal nok lade være med at gå ind på, hvor hurtigt en sag, der er lidt sensation i, kan fange mediernes interesse.

Det beviser i hvert fald en af de ting, som vi, der arbejder med disse problemer, meget hurtigt finder ud af. Der er i hvert fald i nogle af vore medier – jeg refererer her til lederskribenten på et af vores førende dagblade – nogle personer, om hvem man må sige, at der er meget få og meget små huller i deres i øvrigt næsten fuldkomne uvidenhed om dette stofområde. Men det er glædeligt at konstatere, at det ikke smitter af med en tilsvarende manglende folkelig interesse, og det synes jeg er godt at få frem.

Fru Eva Møller var jo nok den ordfører uden for regeringspartiernes kreds, der var mest positiv over for forslagene, men hun kom

[Kirkeministeren]

med en lidt skarp bemærkning om et brud på nogle vaner – som også blev gentaget, så vidt jeg husker af fru Hanne Thanning Jacobsen – om et brud på en skik om at komme hele vejen rundt for forslaget fremsættelse. Jeg beklager. Jeg synes, at vi har haft så mange, gode, nære og uformelle kontakter i løbet af det sidste års tid, at jeg faktisk ikke har følt, at behovet var der. Jeg undskylder, hvis jeg har undladt noget ganske vist ikke formaliseret, men dog så traditionsbestemt, at det måske burde have været gjort, for jeg kan bestemt bekræfte, at det er regeringens hensigt at undgå, at der går banal partipolitik i kirkepolitikken. Det er bestemt vores hensigt at søge en så bred enighed og bred opbakning som muligt bag disse ændringer af den folkekirkelige lovgivning, som er foreslået her.

Så skal jeg prøve at komme ind på nogle af de enkelte eksempler, der har været nævnt, specielt diskussionen om præsternes stemmeret. Det er jo en debat, som virkelig har engageret mange mennesker. Den har forbindelse med kirkesyn, den har forbindelse med menighedssyn, og den har forbindelse med folkekirkelig tradition.

Jeg er ganske enig med fru Hanne Thanning Jacobsen og andre, der har sagt, at præsten jo ikke er en ganske almindelig funktionær, men at der er tale om en særlig stilling. Præsten er for det første en af de få kategorier af offentligt ansatte, der vitterlig er valgt. Der sker en afstemning i menighedsrådet, der er tale om et valg på grundlag af kirkelige holdninger i menigheden, det, som man kalder menighedens kaldelse af sin præst.

Jeg vil godt indrømme, at da denne debat startede, var jeg selv i tvivl i spørgsmålet om præsternes stemmeret, men netop af hensyn til at holde fast i forkynderembedets uafhængighed af lægfolkets repræsentation i form af de valgte menighedsrådsmedlemmer blev jeg overbevist om, at det var rigtigt at fjerne præsternes stemmeret. Men jeg kunne også konstatere under denne brede folkelige debat, at modstanden var så stor, at det ville blive betragtet som et overgreb, hvis man gennemførte det.

Regeringen var enig om, at det var vigtigere at fastholde præsternes udelte engagement i arbejdet end at få gennemført kravet, og jeg har også gjort en personlig erfaring. I et kirke-

ligt møde kunne jeg konstatere, at en meget fremtrædende person inden for kirken brugte 3 kvarter på at argumentere for at fastholde stemmeretten på nøjagtig de samme præmisser, som jeg havde brugt for at fjerne den, og så var mit ræsonnement, at vi mangler nogle års folkelige samtaler, før vi finder ud af, hvad vi egentlig skal. Og kan forslaget være med til at opretholde disse samtaler, synes jeg, at det er godt.

Specielt angående disse indskrænkninger af stemmeretten mener jeg, det må være rimeligt, at det kun er de fastansatte præster, der har stemmeret. Stemmeretten for præsterne begrundes jo netop med deres særlige stilling i menigheden og ikke med en eller anden form for større eller mindre matematisk retfærdighed, og derfor må det også være rimeligt, at stillingen har en fast og varig karakter, før der bliver tale om stemmeret. Det er argumentet for indskrænkningen af antallet af præster, der har stemmeret.

Den anden begrænsning drejer sig om sagsområderne. Det er jo indlysende, at præsterne ikke som hidtil skal deltage i afstemningen om sager, der direkte vedrører deres egne vilkår, præstegårdens indretning og lignende ting. Det er der ikke noget nyt i. Vi foreslår også, at stemmeretten fjernes ved afstemninger i sager om sogneinddeling, herunder oprettelse af nye sogne og kirke-distrikter. De får jo en direkte indflydelse på præstens arbejdsvilkår og arbejdsområde, og de indebærer tit meget vidtrækkende økonomiske dispositioner, der meget typisk også kan være hovedemnet for et menighedsrådsvalg, hvor det vel vil være rimeligt at lade valgresultaterne slå igennem i fuldt omfang.

Endelig synes jeg, at der har været en meget klar misforståelse – også hos nogle af de blade, der har skrevet om sagen – med hensyn til præsternes stemmeret i de sager, der er omfattet af § 38. Der er endog nogle, der har skrevet, at det dog er underligt, for det har jo netop noget med præstens forkynderembede at gøre, liturgien m.v. Men det skal netop ses i sammenhæng med § 38, for udgangspunktet i § 38 er jo, at det er præsten, der skal have menighedsrådets samtykke, og det vil sige, at han er den ene part i sagen. Man kan med en vis ret sige, at han sidder på 50 pct. af stemmerne i forvejen. Det er præsten, der kommer med forslag

[Kirkeministeren]

om at ændre liturgien, og spørgsmålet kommer overhovedet kun til afgørelse, hvis han formelt tager initiativet. Han har også vetoret, og den beholder han, så det er vel meget rimeligt, at han ikke smutter over på den side, hvor lægfolkene på menighedens vegne skal acceptere, at præsten ændrer gudstjenesteformen og selv kan være bestemmende for, om flertallet vil acceptere hans eget forslag eller ikke. Det er vel meget rimeligt og meget konsekvent og i virkeligheden en understregning af præstens eneansvar som forkynder, en fastholdelse af forkynderembedet. Jeg synes, det er logisk at drage denne skelnen.

Med hensyn til samarbejdskapitlet vil jeg sige, at fru Birthe Rønn Hornbech nok var den mest kritiske, i hvert fald med det mest kritiske, men samtidig muntre og som sædvanlig kampklare tonefald. Jeg vil indledningsvis sige, at med hensyn til kapitlet om samarbejde mellem menighedsråd er det ikke en opfindelse, der er gjort med dette forslag. Det er en ændring, der kom ind på et tidspunkt, hvor fru Birthe Rønn Hornbech var medlem af et regeringsparti, og jeg går derfor ud fra, at fru Birthe Rønn Hornbech i hvert fald tidligere har stået bag det. Forslagets hensigt var i hvert fald ifølge den daværende kirkeminister at fremme nogle frihedsgrader for menighedsrådene, og det har vi altså ikke følt trang til at ændre; navnlig da man rundt omkring i menighedsrådene siger, at man gerne vil have friere tøjler.

Så siger fru Birthe Rønn Hornbech, at hun faktisk vil prøve at trænge ind til ministerens inderste tanker om folkekirke og stat og den slags, og jeg vil godt sige, at det er ret kontant afgjort i virkeligheden. Som alle andre, der kommer ind i denne høje forsamling – hvad enten de kommer ind ad fordøren efter et valg eller lister ind gennem bagdøren, som jeg gjorde – må man indledningsvis underskrive et løfte om at overholde grundloven, hvor der står, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og som sådan understøttes af staten, så det må jeg jo prøve at leve op til.

For det første er det altså en folkekirke og ikke en statskirke, og heri ligger jo, at den understøttes af staten, men ikke drives af staten. Det tror jeg at fru Birthe Rønn Hornbech og jeg er helt enige om. For det andet er det en evangelisk-luthersk kirke og ikke en tilfældig, uforpligtet offentlig religionsanstalt. Det tror

jeg også fru Birthe Rønn Hornbech og jeg er fuldstændig enige om, og jeg kan forsikre for, at der ikke i de foreliggende forslag – hverken det ene eller det andet – ligger noget som helst ønske om eller tendens til at fremme bureaukratisering, centralstyring eller statskirketilbøjeligheder.

Men det er nu engang sådan, at når man har et meget decentralt system, som man ønsker at give store frihedsgrader, og som ikke selv råder over professionel administration, kan det måske lejlighedsvis være nødvendigt at regelsætte lidt længere ud, end man behøvede at gøre, hvis man havde at gøre med professionelt styrede enheder i den almindelige offentlige administration i kommuner og amter. Vi har prøvet at skrive en klar tekst, som er let forståelig og ligetil at administrere efter.

Men jeg kan berolige fru Birthe Rønn Hornbech med, at jeg er stærkt bundet til folkekirketanken, og jeg vil endda sige, som jeg sagde ved min overtagelse af embedet – det kan være, hr. Torben Rechendorff, der står og smiler dernede, kan huske det – at jeg opfatter folkekirken som et syndigt rod med et vist system i. Jeg tror, det er væsentligt at holde fast i, at det er syndigt og aldrig bliver komplet og fuldkomment, som fru Birthe Rønn Hornbech jo egentlig også sagde i sit indlæg, og vi skal ikke forsøge at gøre det. Uden rod, intet liv, kunne man sige, med den dobbeltbetydning, ordet også har. Men der skal jo være et vist system i galskaben, for at folk kan finde rundt i det, og det er såmænd bare det, vi prøver at lave, for et vist system giver nu en lidt større tryghed.

Dernæst var fru Hanne Thanning Jacobsen inde på, om man ikke for ligesom at markere, hvad det er, vi vil, og hvad det er, vi står for i folkekirken, og som jo i virkeligheden næsten hele Folketinget er enigt om og står bag, skulle trække menighedsrådsløftet frem i formålsparagraffen. Det vil jeg da gerne overveje – sammen med andre – og det synes jeg man skal overveje i udvalget.

Men jeg forstår ikke helt fru Hanne Thanning Jacobsens betænkeligheder med hensyn til indskrænkningerne i stemmeretten, men lad os tage diskussionen om det. Jeg mener, vi har fundet et meget godt snit, som holder det for sig, som bør være for sig, men som respekterer det brede ønske om at holde præsten som stemmeberettiget medlem generelt.

[Kirkeministeren]

Endvidere blev der stillet et spørgsmål – jeg tror, det var af hr. Poul Nødgaard – med hensyn til Færøerne og Grønland. Det forholder sig ganske simpelt sådan, at den færøske og den grønlandske kirke har en lidt mere selvstændig stilling end de øvrige stifter. For Grønlands vedkommende helt frigjort administrativt, sådan at alene den statslige ansættelse og den kongelige udnævnelse af biskoppen symboliserer sammenhængen med den øvrige danske folkekirke. Men i øvrigt er kirken i Grønland et hjemmestyreanliggende efter den lov om kirken i Grønland, der blev vedtaget.

Hr. Poul Nødgaard spurgte derudover, om der er noget i den nye lovgivning, der lægger op til at give en større hjælp til mennesker, der er kommet i uføre, om jeg så må sige, som i kraft af manglende viden om, hvad evangelisk-luthersk kristendom er, eller fordi de ikke har fundet det, de søgte i folkekirken, kommer i kløerne på religiøse bevægelser af den ene eller den anden art.

Dertil vil jeg sige, at det er der naturligvis ikke. Det kan og skal vi ikke lovgive om på anden måde, end at præsten aflægger et præsteløfte, som pålægger ham at forkynde evangeliet rent og klart efter folkekirkens bekendtsskrifter og at bekæmpe vranglære. Det er hans opgave. Derfor er det også ham, der er pålagt – nu skal vi ikke diskutere medlemsloven i dag – den tunge opgave at konstatere, hvis nogen stiller sig så kraftigt og så aktivt og så konsekvent udenfor, at vedkommendes medlemskab er ophørt.

Det er ikke præsten, der ekskluderer noget medlem af folkekirken. Han kan konstatere, at vedkommende selv har stillet sig udenfor. Man forlader kun folkekirken, hvis man selv gør det på den ene eller den anden måde.

Men jeg vil i øvrigt give tilsagn om, at der ikke er noget spørgsmål, der ikke kan diskuteres videre under Folketingets behandling af disse lovforslag, og det er bestemt regeringens mål at opnå så bred tilslutning som overhovedet muligt til dem, og det har bestemt ikke været hensigten at holde nogen uden for en indledende drøftelse.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Da hvert eneste ord, vi står her og siger til hinanden, bliver trykt og om ikke just kommer

i avisen som i Klods Hans, så dog i Folketingstidende, er jeg nødt til at korrigere ministeren og sige, at jeg ikke var medlem af Folketinget, da det lovforslag blev fremsat af den daværende, jeg tror, det var VKR-regering, om samarbejde mellem menighedsråd og det mellemkirkelige. Havde jeg været det, havde det måske set helt anderledes ud, for jeg provokerede stærkt imod det i dagspressen.

Endelig vil jeg bare sige med et glimt i øjet, at jeg ikke har opgivet yderligere håb om en mere gennemgribende samvittighedskontrol.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 142:

Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. (Folkekirkens deltagelse i mellemkirkeligt arbejde m.v.).

Af kirkeministeren (A.O. Andersen).

(Fremsat 12/1 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Tove Lindbo Larsen (S):**

Hensigten med dette lovforslag er tosidig. For det første at udarbejde permanente regler for det mellemkirkelige arbejde og for det andet at flytte de paragraffer i de eksisterende love, der handler om indtægter, udgifter, over i lov om folkekirkens økonomi. Det synes jeg er ganske udmærket.

I 1989 vedtog Folketinget en ændring af lov om folkekirkens økonomi, der indebar regler